JEREMIAS FALCK

DROTTNING CHRISTINAS HOFKOPPARSTICKARE

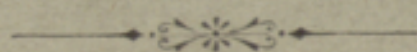
MED BESKRIFVANDE FÖRTECKNING PÅ FALCKS SVENSKA STICK.

ETT KONSTHISTORISKT BIDRAG

AF

GUSTAF UPMARK

INTENDENT VID NATIONALMUSEUM.

STOCKHOLM
IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI
1884.

MEDDELANDEN FRÅN NATIONALMUSEUM № 4.

JEREMIAS FALCK

DROTTNING CHRISTINAS HOFKOPPARSTICKARE

MED BESKRIFVANDE FÖRTECKNING PÅ FALCKS SVENSKA STICK.

ETT KONSTHISTORISKT BIDRAG

AF

GUSTAF UPMARK

INTENDENT VID NATIONALMUSEUM.

STOCKHOLM
IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI
1884.

I. Jeremias Falck i Sverige.

Bland de främmande konstnärer, som under senare hälften af 1640-talet och begynnelsen af det följande årtiondet samlades i Stockholm omkring drottning Christina, intager Jeremias Falck, »Reginæ Sveciæ Chalcographus», som han plägar kalla sig, ett af de mest framstående rummen. Ja man kan säga, att ibland dem alla är det knappt någon, som af efterverlden blifvit mera värderad, och hvars verk äro flitigare eftersökta. Sverige har honom att tacka för den ståtliga följd af graverade porträtt, som bevarat åt oss dragen af drottningen och hennes efterträdare samt af en mängd af tidens stormän, Axel Oxenstierna och Gustaf Horn, Per Brahe, Torstenson, C. G. Wrangel o. a. För sitt egentliga fädernesland Polen har Falck utfört de karakteristiska och liffulla bilderna af flere af konungafamiljens medlemmar, af med dem samtida magnater, af framstående medborgare i Danzig. Härtill komma porträtt af franska kungliga och furstliga personer, af danskar och tyskar, nederländare och belgier. Och det är ej blott inom porträttfacket, som Falck varit verksam. Han har äfven utfört ett stort antal tids- och sedebilder, s. k. kostymblad, om ock med mytologiska och allegoriska titlar, han har återgifvit äldre och samtida målningar, han har graverat arkitektur och skulpturverk, ornament och blommor, han har slutligen för samtida förläggare utfört åtskilliga titelblad, illustrationer o. d. Hans verk, som väl knappast någonstädes finnes fullständigt samladt, och hvaribland finnas många ytterst sällsynta blad, torde uppgå till omkring 300 nummer. Men han utmärker sig ej blott genom de utförda arbetenas mängd, utan äfven genom deras konstnärliga värde. Han kan i detta afseende och framför allt som

porträttgravör sättas i jemnbredd med de främste inom denna på framstående gravörer så rika tid. En skarp blick för det psykologiska, sådant detta uttalar sig i uttryck och hållning, en fin och trogen, men på samma gång sjelfständig och verkligen konstnärlig uppfattning af förebilden, en ovanlig förmåga att med gravyrens enkla medel karakterisera olika stoffer: spetsar och vattrade sidentyger, fältbindlar och rustningar, en grafstickel, som föres med kraft och den mjukaste elegans på samma gång som den största enkelhet, äro de utmärkande dragen för hans konstnärskap, sådant detta visar sig i hans bättre och bästa arbeten. Ty han kan ej fritagas från en viss ojemnhet.

Underrättelserna om Falcks konstnärliga utveckling och personliga förhållanden äro temligen knapphändiga och inskränka sig hos äldre författare till ett uppräknande af åtskilliga hans arbeten samt med gissningar blandade meddelanden om tid och ort för hans verksamhet. Både hans födelse- och dödsår angifvas bevisligen oriktigt. Den förste, som gjort hans lif och verksamhet till föremål för en något omsorgsfullare undersökning, ehuru äfven den ganska ofullständig, är A. HAGEN VON MECKELBURG i »Neue preussische Provinzialblätter» Vol. 3, 1847 samt i »Kunstblatt» för 1848, N:o 16. Baron EDWARD RASTAWIECKI har i den polska tidskriften» Biblioteka Warszawska», Mars 1856 lemnat åtskilliga upplysningar om Falck samt meddelat en ganska rikhaltig förteckning på hans verk, hvilken dock är temligen okritisk och full af tryckfel samt långt ifrån fullständig. Den polske författaren JULJAN KOLACZKOWSKI egnar i sin kortfattade »Slownik rytownikow polschich» (förteckning öfver polske gravörer), Lwow (Lemberg) 1874, omkring en sida åt Falck. De få danska och holsteinska porträtten äro noggrant beskrifna af A. STRUNK i hans »Samlinger til en beskrivende Catalog over portraiter af Danske, Norske og Holstenere», Kjøbenhavn 1865 samt i »Beskrivende Catalog over Portraiter af det danske Kongehuus», Kjøbenhavn 1881, 1882. Falcks verksamhet i Sverige har omtalats af G. E. KLEMMING, som i sitt på upplysningar om äldre svenska literatur- och konstförhållanden så rika arbete: »Ur en antecknares samlingar» (första uppl. 1868, andra 1880—82) uppräknar de svenska porträtten, äfvensom af hr HENRIK BUKOWSKI i Stockholm, som i den polska samlingen »Album Muzeum Narodowego w Rapperswyllu», Lwow (Lemberg) 1876, likaledes lem-

nat en förteckning på de svenska och danska sticken, med anförande af deras underskrifter, ehuru utan beskrifning, jemte några ur svenska arkiv hemtade upplysningar om Falcks anställning och vistelse i Sverige. Det är till fullständigande häraf, som nedanstående uppgifter om Falcks verksamhet i vårt land jemte en beskrifvande förteckning på hans svenska stick meddelas.

Enligt de anförde polske författarne är Falck född i Danzig 1619. Han var således polsk undersåte, och han kallar sig också sjelf på många blad (1646—1663) »Polonus». Namnet synes häntyda på germansk härkomst, så vida det ej är en öfversättning. Säkert är, att han i Stockholm på tyska qvitterat sin lön, och att hans umgängesvänner här varit tyskar. Sin första konstnärliga utbildning har han erhållit i Frankrike. Han har här för förläggaren Joan le Blond o. a. utfört de ofvan nämnda kostymbilderna med titlarna »årstiderna», »de fem sinnena» o. s. v. äfvensom åtskilliga porträtt efter den vid hofvet verksamme målaren Justin d'Egmont. Bland dessa märkes äfven den år 1645 daterade bilden af den prinsessa af Mantua-Nevers, Ludovica Maria Gonzaga, som samma år blef konung Wladislaw IV:s af Polen gemål. År 1646 är Falck i Danzig sysselsatt med återgifvandet i kopparstick af åtskilliga festliga anordningar vid den kungliga brudens mottagande derstädes. Nu utfördes de första polska porträtten, och ännu 1648 vistas konstnären i sin fädernestad. Säkerligen har han dock före hemresan uppehållit sig någon tid i Holland. Härefter infaller hans verksamhet i Sverige. De första blad, å hvilka Stockholm angifves som utgifningsort, bära årtalet 1649, det sista årtalet 1655. Från Stockholm har Falck begifvit sig till Hamburg, som sedermera torde hafva varit hans hufvudsakliga vistelseort. Dess namn förekommer å blad från 1656, 1657, 1662, men antagligen har han under detta skede af sitt lif å nyo någon tid uppehållit sig i Holland, då han för den der utgifna, under namnet Cabinet de Reynst bekanta gravyrsamlingen utfört många blad. Det sista årtalet på något af hans arbeten är 1663. Detta antages ock som hans dödsår.

De äldsta *daterade* svenska sticken, 5 till antalet, bära, såsom nyss nämndes, årtalet 1649. Å fyra af dem är Stockholm angifvet som arbetsort. Bland dessa fyra befinner sig äfven porträttet af Carl Gustaf som pfalzgrefve. Denne utsågs till tronföljare den 10

Mars detta år, men på gravyren förekommer i den mycket utförliga titeln intet, som hänsyftar härpå, och det är att märka, att Falck vid angifvandet af titlar plägar vara mycket noggrann och mycket omständlig. Man kan således med en viss sannolikhet antaga, att detta porträtt är utfördt i Stockholm i början af år 1649, således innan Carl Gustaf ännu blifvit utsedd till tronföljare, eller åtminstone innan detta blifvit allmännare bekant. Men då Falck, som sökte anställning hos drottningen, omkring denna tid utfört tvenne porträtt af henne, skulle man snarast vänta en bild af drottningen sjelf som hans första svenska stick. Bland de fyra porträtt af Christina, som Falck lemnat, bär också ett årtalet 1649, medan ett är odateradt. Af dessa måste det odaterade, hvilket framställer drottningen som Minerva, vara det äldsta. Det är försedt med en i artiga latinska verser affattad tillegnan af Sveriges diplomatiske agent vid engelska hofvet, den naturaliserade holländaren MICHAEL LE BLON — ej att förblanda med den ofvannämnde franske förläggaren J. le Blond — och det är föga antagligt, att denne fint belefvade och konstförfarne man skulle till drottningen hafva dedicerat ett af Falck utfördt porträtt, om ett annat sådant nyss förut eller i början af 1649 blifvit utgifvet. Det är tillika att märka, att dedikationsporträttet svårligen kan hafva blifvit öfverlemnadt *senare* än den 28 Maj 1649, då M. le Blon erhöll nådigt afsked från sin agentbefattning och »literæ salvi passus» (resepass) från Stockholm, der han vistats någon tid. Hans sista diplomatiska rapport från London är daterad den $^{2}/_{12}$ Mars 1649, den 24 i samma månad har han skrifvit från Brüssel. Ej allt för lång tid härefter torde han hafva anländt till Stockholm. Möjligen har porträttet vid ankomsten blifvit öfverlemnadt af honom sjelf, möjligen något tidigare genom ombud, kanske genom Falck sjelf; le Blon hade giltiga skäl att göra sig påmind vid hofvet, då han på flere år ej bekommit någon lön, och det lyckades honom också att få sina angelägenheter i detta afseende ordnade. Å andra sidan skall framhållas, att porträttet af Christina-Minerva ej kan vara *mycket* tidigare än ifrågavarande tidpunkt och således ej, såsom antagits, tillhör konstnärens franska tid. Genom påskriften *Cum priv(ilegio) R(eginæ) S(veciæ)* visar det sig vara utgifvet, sannolikt äfven utfördt, i Sverige. För det senare talar äfven den omständigheten, att Ehrenstrahl på en tafla, n:r 950 i Nationalmusei samling, hvilken

framställer de tre sköna konsterna, som bringa drottning Christina sin hyllning, återgifvit en marmorbyst af drottningen i naturlig storlek, troligen utförd efter samma original, som jemväl legat till grund för Falcks gravyr. Detta synes bevisa, att en sådan marmorbyst verkligen funnits till, och funnits här i Sverige. Michael le Blon var för öfrigt en i konstsaker väl förfaren man. Han hade börjat sin bana som guldsmed, men derjemte med stor framgång öfvat gravyrkonsten, han hade låtit måla sitt porträtt af v. Dyck och låtit gravera det af Theodor Matham. Joachim v. Sandrart, som stått i nära förbindelse med honom, använder i en tillegnan om honom uttrycket *artem in Apelliam adhortatori prudentissimo* och kallar honom på ett annat ställe sin »*Kunst-vatter*» och *Mæcenas*. Med båda dessa konstnärer har Falck arbetat samman. Le Blon har således säkerligen känt Falcks tidigare verksamhet, och han kan hafva stält sig i förbindelse med denne på sommaren 1648, så mycket hellre, som det af le Blon's i Riksarkivet förvarade diplomatiska »aviser» visar sig, att han i Augusti detta år haft direkta meddelanden från Danzig, der Falck då efter all anledning befann sig. Sammanställer man alla dessa omständigheter med den, att Falck, oaktadt han först den 6 Mars 1650 formligen antogs till hofkopparstickare, uppburit full lön för hela året 1649, så kan man med en öfvervägande grad af sannolikhet antaga, att han, sannolikt genom M. le Blons bemedling, hitkommit på hösten 1648. Det är nämligen föga antagligt, att han under vintern skulle företagit den besvärliga resan från Danzig, med hvilken stad Stockholm eljest stod i liflig direkt sjöförbindelse.

Med bladet CHRISTINA-MINERVA gjorde väl Falck sålunda sitt inträde i drottning Christinas konstnärliga omgifning. Såsom »Conterfejare och målare» voro då anstälde holländaren David Beck och engelsmannen Alexander Cooper, den senare miniatyrmålare, båda sedan 1647, emaljmålaren Pierre Signac sedan 1648. Till »plåt- eller kopparsnidare» antogs i Maj 1649 David van den Bremden, samt omkring ett år senare en Jan van de Velde, egentligen guldsmed. Peter Ringering från Danzig erhöll fullmakt som bildhuggare ungefär samtidigt med Falck, i Mars 1650, och Henrik Münnichhoven som conterfejare i December s. å. Räkenskaperna från 1649 och 1650 nämna för öfrigt conterfejarne Nicolaus Wallerij och Jakob

Elbfas, kopparstickaren Sigismund Vogel, bildhuggaren Nicolaus Cordier, medaljgravörerna Erich Paris och Johan Rethe. Bland dessa trädde Falck i närmaste konstnärliga beröring med DAVID BECK, som vid denna tid här utöfvade en ganska liflig verksamhet som porträttmålare. Falck utförde under 1649 ej mindre än fem stick efter arbeten af denne. Äldst bland dem är, såsom nämndes, antagligen porträttet af pfalzgrefven CARL GUSTAF, efter dennes tronbestigning utgifvet med ändrad titel. Härefter kommer troligen det andra porträttet af drottning CHRISTINA, enkelt, värdigt, majestätiskt, ett stick, hvars af Beck utförda förebild försvunnit i obekanta öden, men som är oss i öfrigt bekant genom tvenne miniaturmålningar, antagligen af Pierre Signac, den ena i Nationalmuseum, den andra i statens historiska museum. Från samma år härrör den fina, förnäma bilden af drottningens d. v. gunstling, den 27-årige MAGNUS GABRIEL DE LA GARDIE, med drag ur hvilka talar älskvärdhet och en viss svaghet, samt vidare bilderna af LENNART TORSTENSON och af invandraren LOUIS DE GEER, det senare ett karakteristiskt, kraftfullt stycke. Tidsföljden mellan dessa låter sig ej med noggrannhet bestämmas. Porträttet af M. G. de la Gardie måste vara utgifvet efter den 16 Maj detta år, då han utnämndes till generalguvernör öfver Livland. Med undantag af porträttet af de Geer, äro de utgifna på Falcks eget förlag och sannolikt, liksom öfriga svenska stick, tryckta hos den Johan Friedrich Degner, som vid denna tid var verksam i Stockholm som koppartryckare. De Geers porträtt, som saknar den sedvanliga långa och ödmjuka dedikationen samt ordet *exc.* efter gravörens namn, torde vara utfördt på särskild beställning. Plåten befinner sig ännu i den holländska grenens af familjen ego. Under samma år var Falck äfven sysselsatt med afslutandet af ett större, redan i fädernestaden påbörjadt arbete, nämligen återgifvandet i kopparstick af den af arkitekten Abraham Block år 1612 uppförda Langgassenthor i Danzig samt de åtta allegoriska, af den ofvannämnde Peter Ringering utförda stoder, med hvilka den samma år 1649 pryddes, tillsammans 9 stora blad. Det ligger nära till hands att med anledning häraf gissa på Ringering såsom upphofsman till den ofvannämnda af Falck graverade och af Ehrenstrahl målade bysten af drottning Christina som Minerva. — Artalet 1650, det år, då Falck den 6 Mars utnämndes till hofkoppar-

stickare, förekommer blott på två blad, porträtten af riksskattmästaren GABRIEL BENGTSSON OXENSTIERNA och af riksrådet SEVED BÅÅT, den förre president, den senare råd i räntekammaren, der Falck just detta år qvitterade de två årslöner han erhöll af staten. Oxenstiernas porträtt är utfördt efter Beck, Bååts efter COOPER, om hvars konst vi i öfrigt ha föga föreställning. — Höjdpunkten af sin verksamhet i Sverige når Falck under det följande året. Årtalet 1651 träffas på ej mindre än 6 svenska porträtt, alla enligt inskrift utförda i Stockholm, alla efter D. Beck och tillhörande Falcks bästa arbeten, blad, som kunna täfla med det förnämsta, som grafstickeln någonsin frambragt, fulla af lif och individualitet. Jemte porträtten af de båda främlingarne RUPERT DUGLAS och HAMMERSTEIN, finna vi här GUSTAF HORNS fina, allvarsamma, bestämda drag med den pröfvande blicken, J. CH. KÖNIGSMARKS sköna, förnäma bild med de stolta ögonkasten och det svallande, om lejonmanen påminnande håret, AXEL LILLIES och ARVID WITTENBERGS grofva, kraftiga, brutala fysionomier. Porträtten från 1650 och 1651 äro utgifna på konstnärens eget förlag med undantag af Seved Bååt och Gustaf Horn. — Från det följande året förskrifver sig den signerade och daterade bilden af AXEL OXENSTIERNA efter Beck, med de åldriga vördnadsvärda dragen, samt af JAKOB DE LA GARDIE, efter okändt original, säkerligen utfördt efter den gamle marskens den 12 Augusti samma år timade död. Det saknar nämligen den tillegnan, som eljest plägar förekomma å de svenske stormännens bilder. Båda äro utgifna på eget förlag. Möjligen härrör från detta år äfven porträttet af hertig ADOLF JOHAN, efter Beck. Att döma af titeln bör det vara utfördt mellan 1651—1653, enär hertigen förstnämnda år blef generalguvernör öfver Vestergötland m. m. efter Lennart Torstenson, som aflidit i April s. å., samt den 16 Juni 1653 riksmarskalk med titeln »grand maistre de la cour:» den förra titeln finnes, den senare saknas å porträttet. Under något af dessa år har Falck antagligen också utfört det odaterade porträttet af PER BRAHE, riksdrotsen, som den 18 September 1650 blef friherre till Kajana, hvilken titel förekommer i Falcks dedikation. Årtalet 1652 förekommer för öfrigt på tvenne polska porträtt. Det ena, som framställer den i sitt fäderneslands sorgliga historia sorgligt ryktbare HIERONYMUS RADZIEJOWSKI, hvilken dessa år vistades i Sverige, är utfördt efter en målning af den

ofvannämnde i drottningens tjenst anstälde MÜNNICHHOVEN. Det liknar till format, drägt och yttre utstyrsel fullkomligt de svenska porträtten. Det andra, kastellanen ACHATIUS AF PRZYLEK PRZYLECKI, är utfördt efter den ansedde Danzigmålaren D. SCHULTZ och sluter sig äfven i fråga om yttre utstyrsel till de öfriga polska bilderna: titeln är t. ex. angifven i antiqvastil, i stället för de sirliga kursiver, som förekomma å de svenska. Gravyren är enligt inskrift utförd i Stockholm, men liksom de flesta af de polska bilderna på förlag af Georg Förster i Danzig, med hvilken Falck tidigare trädt i förbindelse. — Årtalet 1653 träffas på tvenne svenska stick: porträttet af drottning CHRISTINA »med handen», efter David Beck, en något teatralisk, säkerligen mycket idealiserad bild, men ypperligt graverad, för öfrigt temligen öfverensstämmande med Becks 1650 utförda porträtt af drottningen i Nationalmusei samling (n:r 308); samt vidare det af S. BOURDON komponerade titelbladet till andra delen af Chemnitz historia öfver det svensk-tyska kriget, der drottningen af sin apoteoserade fader mottager Herkulesklubban. Möjligen hör äfven hit det för samma bok graverade osignerade porträttet af Axel Oxenstierna, som det vill synas en af Falck utförd repetition med smärre förändringar af det ofvannämnda porträttet af år 1652. Å de båda daterade bladen från 1653 nämnes Stockholm som utgifningsort. Detta är deremot ej fallet med de samma år efter D. Schultz utförda porträtten af grefve BNIN OPALINSKI och af stormarskalken GEORG LUBOMIRSKI, båda på Försters förlag. — Ej heller förekommer »*Stockholm*» å de båda svenska porträtten från år 1654 nämligen det stora porträttet af CARL X GUSTAF som konung samt PONTUS DE LA GARDIE, efter anonymt original, förmodligen utfördt på sonsonens, Magnus Gabriel de la Gardies beställning. Porträttet af furst BOGUSLAUS RADZIVIL efter D. Schultz med årtalet 1654, saknar likaledes ortbestämning. — Deremot återfinnes ordet »*Stockholmiæ*» å det 1655 daterade sällsynta porträttet af JOHAN SILFVERSTIERNA, svenskt hofråd, utfördt efter den 30 April s. å., då S. utnämndes till denna befattning. Det är liksom Radziejowski's måladt af Münnichhoven. Den samma år graverade stora ryttarbilden af CARL GUSTAF WRANGEL efter Ehrenstrahls 1650 signerade, ännu på Skokloster befintliga original, är likaledes säkerligen utförd i Sverige.

Falck hade, som vi sett, ej afbrutit förbindelserna med sin gamle förläggare före Stockholmsresan Georg Förster, och han har under sin vistelse här kommit i beröring med Daniel Schultz, den af Polens konungahus och adel mycket anlitade porträttmålaren. Fyra af de efter Schultz utförda porträtten äro redan nämnda. Härtill komma ytterligare de odaterade bilderna af BOGUSLAUS LESZCZYNSKI samt (enligt Rastawiecki n:r 23) af furst JANUS RADZIVIL. Och jemväl dessa torde, liksom det odaterade porträttet af biskop GEORG TYSZKIEWICZ efter onämnd målare, vara stuckna under den svenska perioden 1649—1655, sannolikt under dess senare del. De bära nämligen lika litet som de ofvan nämnda daterade tillägget »Polonus» efter gravörens namn, hvilket eljest i allmänhet förekommer på de polska porträtten och på flere andra af Falcks senare arbeten, men hvilken benämning han ej gerna kunde eller ville använda, så länge han var svensk hofkopparstickare. Har Falck emellertid alla dessa år oafbrutet vistats i Sverige? Man skulle på grund af frånvaron af ortbestämning å de ofvan uppräknade 5 bladen från 1653 och 1654 nästan vara benägen att antaga, att så ej varit fallet. Han hade liksom de flesta andra af de samtida i drottningens tjenst anstälde konstnärerna säkerligen vid denna tid anledning att vara missnöjd med sin ställning i Sverige. Han hade, så vidt af räntekammarens och hofstatens räkenskaper framgår, ej uppburit någon lön sedan 1650, arbetstillfällena i Sverige syntes vara i aftagande, och de jemförelsevis fåtaliga förlagsartiklarna kunde väl knappast bereda honom tillräcklig inkomst. Det kunde hafva varit på tid att se sig om efter en bättre marknad, och ett besök i Danzig hade under sådana förhållanden varit ganska naturligt. Utbrottet af det svensk-polska kriget 1655 och en förhoppning att efter det året förut timade tronskiftet kunna göra sina rättigheter gällande, kunde hafva förmått honom att vända åter till Sverige. Detta allt är frågor, som ännu ej kunna med någon säkerhet besvaras.

Huru härmed än må förhålla sig, så lemnade Falck antagligen på hösten 1655 Sverige, för att ej mera hit återvända. Hans närmast följande arbeten äro utförda i Hamburg 1656. På ett af dem, det ståtliga porträttet af konung FREDRIK III af Danmark, kallar han sig ännu *R. S. Chalcographus*. På Carl X Gustafs hofstat hade han dock ej blifvit uppförd, och någon förbindelse med Sverige synes han

sedermera ej hafva haft, så vida man ej som sådan vill anse, att han år 1662 graverat ett porträtt af JOHAN ULRICH V. WALLICH, född i Tyskland, men af svenska regeringen använd i åtskilliga diplomatiska värf och introducerad på svenska riddarhuset.

Af svenska arkivhandlingar inhemtas för öfrigt ett och annat beträffande Falcks officiela och enskilda ställning. Riksregistraturet meddelar, att Falck den 6 Mars 1650 utnämndes till hofkopparstickare med en årlig lön af 600 rdr eller 900 dr smt, i nutida mynt motsvarande 2,400 kronor, hvarjemte han skulle erhålla särskild betalning för hvarje utfördt arbete. Denna lön, som synes hafva varit den vanliga för de fleste vid hofvet samtidigt anstälde konstnärerna, har Falck, på grund af anordningar af kongl. räntekammaren utqvitterat för åren 1649 och 1650. Men hvarken i räntekammarens eller hofvets räkenskaper för de närmast följande åren 1651, 1652, 1653 finnes Falck nämnd. Deremot lemnar Tyska församlingens i Stockholm dopbok åtskilliga upplysningar om honom, hans familjeförhållanden och umgänge under dessa år. Man finner häraf, att han var gift, och att hans hustru förmodligen hette Elisabeth. Man kan nämligen antaga, att hon är den ELISABETH FALCKEN, som den 25 Maj 1651 jemte en grefve Torstenson, förmodligen Gustaf Adolf, grefve Pontus de la Gardie, Magnus Gabriels yngre broder, m. fl. finnes antecknad som fadder åt tyske koppartryckaren Johan Friedrich Degners dotter Margareta. En dotter af makarna Falck döptes den 8 Februari samma år och erhöll namnet CONSTANTIA ELISABETH, en annan den 3 Febr. 1653 med namnet ANNA MAGDALENA. Den Hieronymus Falck, som den 2 Mars 1651 stod fadder åt guldsmeden Gregorius Schicks dotter Sophia Maria, är antagligen den samma som kopparstickaren Jeremias, hvars namn äfven i en af kongl. räntekammarens anordningar blifvit på samma sätt förbytt. »Jeremias Falkhs» eller »Falkens fraw», nämnes för öfrigt två gånger som fadder, den 25 Maj 1652 åt stålstickaren (medaljgravören) Johan Rethes dotter Anna, den 22 Augusti samma år åt bokhållaren Abraham Bex' dotter Charlotte. En granskning af namnen i samtliga dessa fadderlistor kan ge oss ett begrepp om Falcks umgänge och omgifning. Vi finna sålunda målaren David Beck såsom fadder åt hans första dotter, och dennes embetsbroder Henrik Münnichhoven som fadder åt den andra. För öfrigt nämnas koppartryckaren Degner, hos hvilken man kan

antaga, att Falck låtit trycka sina stick, Johan Rethe, hvars namn återfinnes på åtskilliga samtida medaljer och ofta nämnes i de offentliga räkenskaperna, guldsmederna Georg Dargeman, Herman Kopman och Gregorius Schick, hvilka synas hafva tillhört sitt embetes mera framstående medlemmar, hvilka samtliga utfört arbeten för hofvet och på grund deraf likaledes finnas omtalade i räkenskaperna.

Det sista af de här anförda data är den 3 Febr. 1653, då Falcks yngre dotter döptes. Sjelf finnes han i ett för samma år uppgjordt koncept till »Hofflöningsstat» upptagen såsom kopparstickare med bibehållande af sin lön 600 Rdr. Räkenskaperna för detta och de två närmast föregående åren nämna honom emellertid hvarken som uttagare eller fordringsegare, så mycket egendomligare, som flere hans yrkeskamrater Beck, Cooper, Münnichhoven, Signac, Jan van de Velde samtidigt nämnas. Hvad är anledningen härtill? Har Falck saknat förmåga att göra sig påmind, något som synes hafva varit högligen nödvändigt i dessa tider af den bedröfligaste finansiela förlägenhet och oreda? Eller har han någon tid vistats utom landet och sålunda varit urståndsatt att bevaka sina intressen? År 1654 inträffade drottning Christinas tronafsägelse. I det bokslut, som för detta år finnes uppgjordt öfver hofhållningens räkenskap, påträffa vi åter Falcks namn. Ett fjerdedels års lön är honom der tillgodoförd med 112 daler 16 öre smt. På den nye konungens hofstat har han ej blifvit uppförd, och beräkningen af hans fordran visar, att den ursprungliga årslönen 900 d. smt blifvit nedsatt till hälften eller 450 d. smt. Samma belopp 112: 16 ingår i 1655 års hofräkenskap och balanseras vid detta års slut öfver till räntekammaren såsom en Falcks fordran hos kronan. I räntekammarboken för 1656 finnes dock intet härom, och hvarken af denna eller af hofräkenskapen för samma och de följande åren framgår, att summan någonsin blifvit uttagen. På insidan af permen till 1655 års hofräkenskap finnes emellertid antecknadt, att denna först år 1658 blifvit »inlefvererad» till räntekammaren, förmodligen emedan den först då efter mer eller mindre bristfälliga anteckningar blifvit uppgjord och afslutad, och häri ligger möjligen en förklaring, hvarför Falck, som redan 1655 lemnat landet, ej fått ut sin fordran.

2. Förteckning på Jeremias Falcks svenska stick.

1. **ADOLF JOHAN,** pfalzgrefve, Carl X Gustafs broder, f. 1629 † 1689. — H. 317. B. 223.

Bröstbild mot v. med långt lockigt hår, små mustascher och pipskägg, bred hvit krage med två tofsar, stålrustning med nitar, blommig fältbindel öfver h. axeln. I oval, hvarunder en tafla med tillegnan:

Serenissimo ac Celsissimo Principi ac Dnō. Dnō. Adolpho Johanni Comiti Palatino ad Rhe. in Bav. Jul. Cli. et Mont. Duci, Comiti Veldent Spanh Marcæ et Ravensb. Dnō. in Ravenst. S. R. M. Regnorumqz Sueciæ Præfecto Cameræ ac Vest.. Goth. Dal. Werm. Hallandiæqz Gubernatori Generali, Dnō suo Clementissmo hanc Suæ Serenitatis effigem cælo exsculptam dedicat consecratqz Suæ Serenitati obsequentissime deuotus I. Falck.

Efter D. Beck enligt en gravyr af Küsel. Utfördt mellan Maj 1651 — 16 Juni 1653. Le Blanc 45. Rastaw. III. 26 och 27. Bukowski 26.

2. **BRAHE,** Per, grefve till Visingsborg, riksdrots, f. 1602 † 1680. — H. 317. B. 232.

Bröstbild mot h. med temligen kort hår, små mustascher, pipskägg, smal hvit krage med två tofsar, harnesk med nitar, öfver h. axeln en blommig fältbindel med knuten synlig. I oval, hvarunder en tafla med tillegnan:

Illustrissimo Domino, Dnō. PETRO BRAHE, Comiti in Wisingsborg, L: B: in Caiana, Dnō. in Rydboholm, Lindholm, Brahelinda, et Bogsund, R: S$^{\ae}$ Senatori Drotzeto, Iudicij Regij Summo Præsidi, Legifero Wesmanniæ, Montanorum ac Dalekarliæ, nec non Magni Ducatus Finlandiæ cum Orientali Botnia et Alandia, Generalj Gubernatorj Humiliter dicat, dedicat consecratqz

J: Falck.

I. Här beskrifven.

II. Med H. B. excudit (Henrik Bukowski) under tillegnan: nya aftryck af den gamla plåten.

Plåten, mycket nött, befinner sig i grefve N. Brahes samling å Skokloster. Gravyren är utförd efter den 18 Sept. 1650, då Brahe blef friherre till Kajana. Le Blanc 49. Rastaw. III. 29. Bukowski 27.

3. **BÅÅT,** Seved, friherre till Herrelunda, riksråd och kammarråd, f. 1615 † 1669. — H. 320. B. 223.

Bröstbild mot h. med långt vågigt hår, små mustascher, pipskägg och hakskägg, bred hvit krage med två tofsar, spetskantad rock med uppskurna ärmar och 16 knappar, hvaraf 9 knäppta. I oval, hvarunder en tafla med tillegnan:

Perillustri et Generosissimo Dno. Dno. Sewedh Boot Libero Baroni in Herrelunda, Dno. in Skærsholm et Myröö etc: S.æ R.æ M.æ Regnorumqz Sueciæ Senatori et Cameræ Consiliario Dno. suo gratiosissimo hanc suæ Excell.tiæ effigiem cælo exsculptam dicat dedicat consecratqz

J. Falck.

A. Cooper pinx. J. Falck sculp. cum priu. R. S. Stockholm. 1650.

I. Här beskrifven.

II. I stället för ofvanstående tillegnan, denna titel:

FRIHERRE SEWEDH BOTH
SWERIGES RIKES RADH OCH
CAMARADH.

Spår af slipning antyda, att detta aftryck är senare. Signaturen den samma.

Le Blanc 105. Rastaw. III. 6 och 7. Bukowski 8, 9.

4. **CARL (X) GUSTAF,** som pfalzgrefve, f. 1622, tronföljare 1649, konung 1654, † 1660. — H. 311. B. 217.

Bröstbild mot v. med långt vågigt hår, smala mörka mustascher och pipskägg, bred hvit krage med två tofsar, harnesk, blommig fältbindel öfver v. axeln. I oval, hvarunder en tafla med tillegnan: *Serenissimo et Celsissimo Principi ac Dno. Dno. Carolo Gustavo, Comiti Palatino ad. Rhe.*

in Bav. Jul. Cli. et Mont. Duci, Comiti Veldent Spanh Marcæ et Ravensb. Dn̄o. in Ravenſt. S^æ. R^æ. M^{tis} Regnorꝗqz Sueciæ Præfecto Exercituum Armorꝗqz per Germaniam Generalissimo. Dn̄o. ſuo Clementissimo hanc Suæ Serenitatis effigem cælo exſculptam, dedicat consecratqz, Suæ Serenitati obſequentiſſime deuotus I. Falckius.

D. Beck pinx. I. Falck ſculp. et excu. Cum priu. R. S. Stockholmiæ 1649.

I. Här beskrifven.

II. Något omarbetad: håret å båda sidor neddraget i pannan samt ökadt i nacken, hvarigenom hufvudet bredare. I stället för tillegnan följande titel:

Serenissimus & Potentissimus Princeps ac Dominus Dn̄9
Carolus Gustavus D: G: Suec: Goth: Vand: Rex Mag: Pr:
Finl: Dux Esth: Car: Bre: Ver: Stet: Pom: Cas: et Vand: Prin:
Rug: Do: Ing: et Wism: Com: Pal: Rhe: Bav: Jul: Cliv: et Mon: Dux

Signaturen å II den samma som å I.

Le Blanc 99. Rastaw. III. 1. Bukowski 4, 5.

5. **CARL X GUSTAF,** konung af Sverige. — H. 444. B. 288.

Bröstbild mot h. med långt lockigt hår, små mustascher och pipskägg, bred, hvit krage utan tofsar, hermelinsmantel, sammanhållen af ett juvelsmycke, samt harnesk. Inom en oval lagerkrans, omvirad af eklöf. Derunder inom ett af ek- och lagerqvistar omgifvet fält följande tillegnan:

Serenissimo et Potentissimo Principi ac
Dno: Dno: CAROLO GUSTAVO D: G: Suec: Goth:
Vand: Regi, Magno Principi Finl: Duci Esth Car: Bre: Ver:
Stet: Pom: Cas: et Vand: Principi Rug: Dno: Ingr: et Wism: Nec
non Com: Pal: Rheni: Bav: Iul: Cliv: et Mont: Duci, hanc
Suæ Reg^æ. May^{tis}. Effigiem humilli: offert D: D: Conſecratqz
R^æ. May^{tis}. Humillimus et Devotissimus
1654 falck.

Le Blanc 100. Rastaw. III. 20. Bukowski 22.

6. **CHRISTINA,** drottning af Sverige, som Minerva, f. 1626, drottning 1632—1654, † 1689. — H. 348. B. 224.

Bröstbild mot h. på en fyrkantig piedestal, med fjäderprydd och lagerkransad hjelm, hvarå en sfinx, lockar, perlhalsband, fjällpansar med Gorgohufvudet; till v. en uggla på tre böcker, till h. en lagertelning. Till h. nedtill läses:

I. Falck ſculp. et excu. cum priu. R. S.

samt under stickranden:

Pingere Suecorum Numen dum tentat Apelles,
Omnis in effigie luditur uſqz labor.
Attamen agnôrint quæ ſit quam fecimus, inquit:
Dixit et expressit Pallada docta manus
Sic bene prognatam Sueonum Iove pinxit, in uno
Dum genus et faciem pinxit et ingenium.

SACRÆ REGIÆ MAIESTATI SVECIÆ

Humillimo ac devotissimo animo offertur dedicaturqz á M. le Blon.

I. Här beskrifven.

II. Plåten är afskuren; å piedestalen läses »Christina queen of Sweden». (Catal. d'une coll. Iconographique Polonaise s. 95. Kraszewski, Dresden 1865; samt meddelande af H. Bukowski).

Le Blanc 101. Rastaw. III 19. Bukowski 1. Samma byst förekommer å en oljemålning af Ehrenstrahl i Nationalmuseum n:r 950. Gravyren utförd 1648—49.

7. **CHRISTINA,** drottning af Sverige. — H. 316. B. 212.

Bröstbild mot h., med lockigt hår och smycke i nacken, perlhalsband, lågt urringad klädning med spetskantad garnering af ljusare färg, sammanhållen öfver bröstet af ett juvelsmycke med tre hängande perlor under kunglig krona. I oval, hvarunder en tafla med titeln:

CHRISTINA
REGINA

D. Beck pinx. I. Falck ſculp. et excu. cum priu. R. S. Stockholmiæ 1649

Le Blanc 102. Rastaw. III 2. Bukowski 3. Samma bild, återgifven i miniatur, sannolikt af Signac, finnes både i Nationalmusei konstafdelning och i Statens historiska museum. Kongl. Biblioteket eger ett aftryck på hvit atlas. En efterbildning, graverad i svart marmor och omgifven af kalligrafiskt rankverk, finnes i samlingen å Gripsholm. Den är enligt signatur utförd *1650* af *Elias Noski,* som i Danzig 1646 som kalligraf samarbetat med Falck å de till minne af högtidligheterna vid kon. Wladislaw IV:s giftermål graverade bladen. 2

8. **CHRISTINA,** drottning af Sverige. — H. 322. B. 228.

Bröstbild mot h., med rikt, lockigt hår, bar hals, hermelinsmantel, på armen ett juvelsmycke, fasthållet af ett band; högra handen, som fattar en af lockarna på v. sidan, är synlig. I oval, hvarunder ett draperi med inskrift:

Christina Arctoum ſijdus, Tibi cedit Eva
Stella Tuum Numen Cynthia prona colit
Quam Tibi terrarum facilis victoria! Tantos
Cum tenuis ſuperos ſit ſuperasse Labor.

D. Beck pin. I. Falck ſculp. et excu. cum priu. R. S. Stockholmiæ 1653.

Le Blanc 103. Rastaw. III 18. Bukowski 20. Kopparsticket visar samma typ som den N. M. tillhöriga oljemålningen af D. Beck, men företer i detaljerna många olikheter.

9. **DE GEER,** Louis, köpman och industriidkare, f. i Lüttich 1587, till Sverige 1627, † derstädes 1652. — H. 316. B. 222.

Bröstbild mot h., med kalott, vågigt hår, mustascher, kind- och hakskägg, slät hvit krage med tofsar, mörk rock knäppt med 13 knappar. I oval, hvarunder en tafla med titeln:

LOUYS DE
GEER

D. Beck pinx. I. Falck ſcup. Stockmiæ 1649

Le Blanc 67. Rastaw. III 4. Bukowski 2. Plåten finnes ännu i behåll och tillhör den holländska grenen af familjen de Geer. Den finnes aftryckt i det holländska verket af J. L. W. de Geer van Jutfaas:

»Lodewyk de Geer van Finspang en Leufsta (1587—1652). Eene Bydrage tot de Handelsgeschiedenis van Amsterdam in de zeventiende Eeuw. Derde Uitgave. Utrecht 1852.» Becks original torde vara samma målning, som ännu finnes på Leufsta i Upland.

10. **DE LA GARDIE,** Jakob, grefve till Leckö, riksmarsk, f. 1583 † 1652. — H. 317. B. 231.

Bröstbild mot h., med slätt hår, mustascher och bredt hakskägg, slät hvit krage, mörkt harnesk med nitar, blommig fältbindel öfver v. axeln. I oval, hvarunder en tafla med titeln:

Illustriſsimus et Excellentissimus Heros Dn̄o. Iacobi de la Gardie Comes de Lecköö Baro in Eekholmen Dn̄o in Hopsal Daghöön Kolka Kidha Runsa et Arnöö etc. Eques Auratus

etc. R. M. Regnorumqz Sueciæ, Quondam Senator Marseus et Generalis Campi Ductor, Regij Militaris Collegij Præſes et Iudex Provincialis Vplandiæ
I. Falck ſculp. et excu. cum priu. R. S. Stockhomiæ. 1652

Le Blanc 65. Rastaw. III 16. Bukowski 19.
Sticket, som saknar den sedvanliga dedikationen, är sannolikt utfördt kort efter Jakob de la Gardies den 12 Augusti 1652 timade död. En liknande målning finnes i samlingen å Hamiltonhus vid Helsingborg.

11. **DE LA GARDIE,** Magnus Gabriel, grefve till Lecköö, riksråd och senare rikskansler, f. 1622 † 1686. — H. 317. B. 223.

Bröstbild mot h., med långt vågigt hår, små mustascher och pipskägg, spetskantad krage utan tofsar, rustning med nitar, öfver h. axeln blommig, spetskantad fältbindel med synlig knut. I oval, hvarunder en tafla med tillegnan:

Illuſtrissimo et Generoſissimo Dn̄o. Dn̄o. Magno Gabrieli de la Gardie Comiti in Lecköö et Arenſburg L. B. in Echolm Dynaſtæ in Habſal etc. S. R. M. Regnorꝗz Sueciæ Senatori Gubernatori Generali Livoniæ Dn̄o. meo gratissimo humiliter offert dedicatqz
I. Falckius
D Beck pinx. I. Falck ſculp. et. excu. cum priu. R. S. Stockholmiæ 1649

Ej hos Le Blanc. Rastaw. III 3 (och 28 »Comes de Arnsburg»). Bukowski 6.
Sticket är utfördt efter den 16 Maj 1649, då M. G. de la Gardie utnämndes till generalguvernör öfver Livland.

12. **DE LA GARDIE,** Pontus, friherre till Ekholmen, fältherre, f. i Frankrike 1520, till Sverige 1565, † 1585. — H. 324. B. 236.

Bröstbild mot h., med mörkt, kortklippt hår och kort helskägg, smal krusad ringkrage, hög halsbrynja och harnesk med damascerade kanter. I oval, hvarunder en tafla med titeln:

Perillustris et Generosissimus Heros, Dominus PONTVS de la GARDIE L:B:in Eckholm, Dynasta in Koleka et Sundby, Eques Auratus Exercitus Svetici Capitaneus Generalis, et ſupremus Livoniæ Gubernator.
1654 *I. F.*

Le Blanc 66. Rastaw. III 21. Bukowski 23. En liknande målning finnes i samlingen å Hamiltonhus vid Helsingborg.

13. **DUGLAS,** Rupert, kavallerigeneral, senare fältmarskalk, f. i Skottland 1611, till Sverige 1631 † 1662. — H. 329. B. 226.

Bröstbild mot h., i kalott, långt vågigt hår, små mustascher och pipskägg, spetskantad krage med 2 tofsar, rustning och blommig, spetskantad fältbindel öfver h. axeln. I oval, hvarunder en tafla med tillegnan:

Illustri ac Generoſo Domino Dno. Ruperto Duglaſsio S. R. M. Sueciæ Militiæ Eqvestris Generali et Asseſsorj Collegii Militaris Holmenſis, Libero Baroni Hæredita=rio in Huittinham Dno. in Schälby, Zeven et Hoch=ſätten etc. Dno. ſuo gratioſo dedicat et offert

Ie. Falck S. R. M. Chalcographus

D. B. pin I. F. ſculp. et excu. cum priu. R. S. Stockholmiæ 1651

Le Blanc 57. Rastaw. III 9. Bukowski 14.

14. **HAMMERSTEIN,** Friedrich Christoph, generalmajor, f. i Pfalz 1608, i svensk tjenst 1629—1653, † 1685. — H. 316. B. 220.

Bröstbild mot h., med långt vågigt hår, små mustascher och pipskägg, slät hvit krage utan tofsar, rustning med nitar, som vid h. axeln bilda en 8-uddig rosett, blommig fältbindel öfver v. axeln. I oval, hvarunder en tafla med titeln:

Excellentiſſimus ac Generoſy Dny. Dny.
Hammerstein S. R. M. Regnoφqz Suediæ
Excubiaφ eqvestrium Præfecty Generalis
etc: etc:

D. Beck pin I. Falck sculp. et excud cum priu. R. S. Stockholmiæ 1651

Le Blanc 71. Rastaw. III 10. Bukowski 11.

15. **HORN,** Gustaf, grefve till Björneborg, riksråd och fältmarskalk, f. 1592 † 1657. H. 322. B. 223.

Bröstbild mot h., med långt vågigt hår, små mustascher och pipskägg, slät hvit krage med två tofsar, rustning med nitar, blommig fältbindel öfver v. axeln. I oval, hvarunder en tafla med tillegnan: *Perilluſtri ac Generoſissimo Dno. Dno. Guſtavo Horn, Comiti Biörneburgi B. in Marienburgh, Dno. in Hering et Malla, etc: S.æ R.æ M*

Regnorφqz Sueciæ Senatori et Campi Mareſchallo, Finlandiæ Auſtralis Iudici
Provinciali Equiti Aurato Dno. ſuo Benigniſsimo hanc ejus Excell[tiæ]
effigiem cælo a ſa exsculptam humiliter offert dicat dedicatqz
Ie. Falck S. R. M. Sueciæ Chalcographus
D. Beck pin cum priu. R. S. Stockholmiæ 1651.

Le Blanc 73. Rastaw. III 11. Bukowski 12. D. Becks porträtt af G. Horn finnes i samlingen å Gripsholm.

16. **KÖNIGSMARK,** Johan Christopher von, grefve till Vestervik, fältmarskalklöjtnant, f. 1600 † 1663. — H. 326. B. 225.

Bröstbild mot v., med långt yppigt hår, skarp blick, små mustascher och pipskägg, slät krage med två tofsar, rustning med damascerade kanter, blommig, spetskantad fältbindel med synlig knut öfver v. axeln. I oval, hvarunder en tafla med tillegnan:

Perilluſtri ac Generoſissimo Dno. Dno. Johani Chriſtophoro de Konigsmarck Comiti de Weſterwick et Stegeholm, Dno in Rodenburgh et Neuhaus, S. R. M. Regnorumqz Suediæ Senatori Campi Mareſchalli Locumtinenti et Ducatuum Bremenſis et Verdenſis Gubernatori, Dno. ſuo gratioſissimo dedicat et offert
Ie. Falck S. R. M. Chalcographus.
D Beck pin. I. Falck ſculp : et excu : cum priu : R S. Stockholmiæ 1651.

Le Blanc 76 och 77. Rastaw. III 12. Bukowski 13. Nyare aftryck förekomma. Plåten tillhörde 1862 prof. Schultz i Danzig. (Jfr Weigels auktionskatalog 24 Febr. 1862, n:r 398).

17. **LILLIE,** Axel, friherre till Kydes, riksråd och rytterigeneral, f. 1603 † 1662. — H. 320. B. 224.

Bröstbild mot v., med långt vågigt hår, längre på v. sidan än på den h., låg panna, små mustascher och pipskägg, slät krage med två tofsar, stålrustning med nitar, blommig fältbindel öfver h. axeln. I oval, hvarunder en tafla med tillegnan:

Illustri ac Generoſo Dno. Dno. Axelio Lillio Libero Baroni in Kydes, Hæreditario in Löfska, Lötz et Ottersberg etc. S. R. M. Regnorφqz Sueciæ Senatori, Militiæ Equestris in Germaniæ qvondam Generali, Gubernatori in Pomerania,

Misnia, Lipsia et Pleiſsenburg; nunc vero Consiliario Bellico meritiſsimo Dno. ſuo gratioſo dedicat et offert
I. Falck S. R. M. Chalcographus
D B pin. I. F. ſculp. et excu. cum priu R S Stockholmiæ 1651

Le Blanc 80. Rastaw. III 13. Bukowski 15.

18. **OXENSTIERNA,** Axel, grefve till Södermöre, rikskansler, f. 1583 † 1654. — H. 321. B. 226.

Bröstbild mot h., med kalott, långt vågigt hår, åldrigt utseende, mustascher, kort kindskägg och bredt hakskägg, slät hvit krage med tofsar, mörk rock knäppt med 17 knappar samt deröfver en sidenkappa med bred, nedfallande krage. I oval mot en bakgrund af krokliniga strecklag. Under ovalen en tafla med tillegnan:

Perillustri ac Generoſissimo Dno. Dno. Axelio Oxenstierna Comiti Moreæ Australis, Libero Baroni in Kymitho, Dno. in Fiholm et Tydoen, Equiti Aurato, S. R. M. Regnorumqz Sueciæ Senatori et Cancellario, nec non Iudici Provincialj Norlandiarum Occidentalium, etc. etc. Dno. ſuo Gratiosiſsimo hanc ſ^æ Exc^æ effigiem cælo exsculptam dicat dedicat consecratqz
Ie. Falck S. R. M. Sueciæ Chalcographus
D. B. pin I. F. ſculp. et excu. cum priu R. S. Stockholmiæ 1652

Le Blanc 87. Rastaw. III 17. Bukowski 18.

? 19. **OXENSTIERNA,** Axel, grefve till Södermöre, rikskansler. — H. 270. B. 170.

Samma ställning och drägt som föregående, men med blott 16 knappar i rocken, ej i oval och mot en bakgrund med rätliniga strecklag.

Under bilden läses:

Perilluſtris ac Generoſiſsimus Dnus. Dnus. AXELIUS OXENSTIERNA Comes Moreæ Auſtralis, Liber Baro in Kymitho Dnus. in Fiholm et Tydoen, Eques Auratus S. R. M. Regnorumqz Sueciæ Senator et Cancellarius nec non Iudex Provincialis Norlandiarum Provinciarum *etc.*

Detta stick, som saknar signatur, är utfördt för andra delen af Bog. Phil. v. Chemnitz' Historia öfver Sveriges i Tyskland förda krig, utgifven i Stockholm 1653,

till hvilken bok Falck graverat titelbladet (jfr nr 26). Det kan med allra största grad af sannolikhet tillskrifvas Falck, och torde ej, såsom antages, vara utfördt af J. van Meurs, hvars i samma bok befintliga *signerade* efterbildning af Falcks gravyr af drottning Christina af 1649 (nr 7 här ofvan) det öfverträffar i kraft och elegans.

20. **OXENSTIERNA,** Gabriel Bengtsson, friherre till Mörby och Lindholmen, riksskattmästare f. 1586 † 1656. — H. 315. B. 221.

Bröstbild mot h., med uppstruket vågigt hår, mustascher och spetsigt hakskägg, slät hvit krage med två tofsar, svart spetskantad sidendrägt med uppskurna ärmar och 14 knappar, hvaraf 4 knäppta; den ljusare underklädnaden är synlig framtill och å armarna. I oval, hvarunder en tafla med tillegnan:

Perilluſtri et Generoſissimo Dn̄o. Dn̄o. Gabrieli B. F. Oxenſtierna L. Baroni in Mörby et Lindholmen, Dn̄o. in Roſenbergh etc: S.ae R.ae M.ae Regnorꝙqz Sueciæ Senatori et Theſaurario Magno, Wermelandiæ Iudici provinciali Dn̄o. ſuo gratioſissimo hanc ſuæ Excell.tiæ effigiem cælo exſculptam dicat dedicat conſecratqz

I. Falck

D. Beck pinx. I. Falck ſculp et excu cum priu. R. S. Stockholmiæ 1650

I. Här beskrifven.

II. Med årtalet 1652 (enligt meddelande af H. Bukowski).

Le Blanc 88. Rastaw. III 8. Bukowski 10. En liknande oljemålning eges af grefve Erik Oxenstierna (1884).

21. **SILFVERSTIERNA,** Johan, herre till Ludgonäs m. m, hofråd, f. 1604 † 1660. — H. 316. B. 232.

Bröstbild mot h., med kalott, temligen kort, lockigt hår, små mustascher och pipskägg, slät hvit krage med två tofsar, mörk rock, knäppt med 16 knappar, och deröfver sidenkappa med nedfallande krage. I oval, hvarunder en tafla med tillegnan:

Generoso et Nobilisſimo viro Dn̄o: IOHANNI SILFWERSTIERNA, Domino in Ludgonäs, Stiernerup, et Nygaſl, S: R: M: Sueciæ Consiliario aulico, officiose dicat, dedicat, consecratqz

I. Falck.

H. Münich-houen pin: I. Falck ſculp: Stockholmiæ 1655

Ej hos Le Blanc eller Rastawiecki. Bukowski 24. Sticket torde vara utgifvet efter den 30 April 1655, då S. blef hofråd.

22. **TORSTENSON,** Lennart, grefve till Ortala, riksråd och fältmarskalk, f. 1603 † 1651. — H. 317. B. 221.

Bröstbild mot h., med långt vågigt, i midten benadt hår, mustascher och pipskägg, hvit spetskantad halsduk med knut, rustning med nitar, blommig, spetskantad fältbindel öfver h. axeln. I oval, hvarunder en tafla med tillegnan:

Perilluſtri ac Generoſissimo Dño. Dño. Leonhardo Torſtenstonio, Comiti in Ortala, L. B. in Wiriſta Dño. in Forstena Redsta et Raſigk, et S:a R:æ M:tis Reg=norꝗz Suecicæ Senatori, Campi Mareſchallo ac Vest. Goth. Dal. Werm. Hal=landiæqz Gubernatori Generali, Dño. ſuo Benigniſsimo, hanc ſ:a Exc:æ effigiem cælo exsculptam, dedicat consecratqz eiusdem Exc:tiæ humilis cliens I. Falckius

D. Beck pinx. I. Falck ſculp. et excu. cum priu. R. S. 1649.

Le Blanc 106. Rastaw. III 5. Bukowski 7. Ett exemplar på hvit atlas finnes i Kongl. Biblioteket i Stockholm.

23. **WALLICH,** Johan Ulrik von, legationssekreterare m. m. i svensk tjenst, f. 1626 † 1673. — H. 232. B. 171.

Half fig. mot h., med v. handen i sidan, den h. på den omgifvande ovala ramen, långt vågigt hår, små mustascher och pipskägg, krage och manchetter med breda spetskanter, rock med broderier å lif och ärmar samt axelslejfer, öfver h. axeln en slät fältbindel, kantad med fransar. I oval med omskrift:

IOHANNES VLRICVS de WALLICH, VINARIA-THURINGVS S:æ REG:æ MAI:tis SUECLÆ SECRETARIUS. M DC. LXII

Derunder en sockel med vapnet och å ömse sidor om detta:

Hos vultus, hæc læta gerit	*WALLICHIVS ora,*
WALLICHIVS, generis	*lausqz decusqz Sui.*
Quæ Germanus habet,	*quæ Gallus et Italus, et quæ*
Cum docto Batauo,	*Sarmata, Danus habet;*
Quæ fortis Suecus, quæ	*Dacus et Hungarus et Thrax;*
Vidit, pervidit ſingula	*WALLICHIVS,*
Si verum effatum :(: nec	*ſingunt omnia vates, :):*
Vivitur ingenio;	*vivet hic ingenio.*
G. Dittmærs pin:	*I. Falck ſc.*

Le Blanc 113. Rastaw. III 25. Bukowski 28.

24. **WITTENBERG,** Arvid, grefve till Neuburg, rikstygmästare, fältmarskalk, f. i början af 1600-t. † 1657. — H. 318. B. 224.

Bröstbild mot v., med vågigt hår, små mustascher och pipskägg, slät hvit krage med två tofsar, harnesk med nitar, öfver v. axeln en blommig fältbindel med knuten synlig. I oval, hvarunder en tafla med tillegnan:

~~Per~~illustri ~~ac~~ Generoso Dn̄o. Dn̄o. Arfwedo Wittenberg Libero Baroni in Loimejocki, Dn̄o. in Yltis ac Yllestadh S. R. M. Regnorçqz Sueciæ Senatori Tormentorçqz Bellicorç Præfecto Generali ac Consiliario Bellico Dn̄o. suo Gratioso offert ac dedicat

I. Falck S. R. M. Chalcographus

D. B. pin I. F. sculp. et excu. cum priu. R. S. Stockholmiæ 1651.

I. Här beskrifven.

II. Med följande tillegnan, för öfrigt som föregående:

Perillustri ac Generosissimo Dn̄o. Dn̄o. Arfwedo Wittenberg Comiti in Neuburg, Libero Baroni in Loimejocki, Dn̄o. in Yltis ac Yllestadh S. R. M. Regnorçqz Sueciæ Senatori Tormentorçqz Bellicorç Præfecto Generali, Dn̄o. suo Gratioso offert ac dedicat

I. Falck S. R. M. Chalcographus

Le Blanc 111. Rastaw. III 15 och 14. Bukowski 16 och 17. Wittenberg blef grefve den 3 Jan. 1652. Hans porträtt, måladt af D. Beck, finnes i samlingen å Gripsholm.

25. **WRANGEL,** Carl Gustaf, grefve till Salmis, fältmarskalk, f. 1613 † 1676. — H. 570. B. 465.

Hel figur till häst mot h., med tyglarna i v., den dragna värjan i h. handen; i fjäderprydd hatt, med långt lockigt hår, hvit spetskantad krage med två tofsar, fältbindel öfver h. axeln med fladdrande ändar, stålharnesk, läderkyller och höga kragstöflar med sporrar. Hästen i galopp, med flätad man och lång yfvig svans. I bgr. mot h. pågående batalj. I mellanplanet till v. fanor och lansar, samt två drabanter med bardisaner, närmare midten en ryttargrupp. I fgr. till h. en naken trädstam, till v. en sten, hvarå årtalet 1655. Derunder tillegnan:

ILLUSTRISSIMO & EXCELLENTISSIMO DNO: DNO: CAROLO GUSTAVO WRANGELIO COMITI

IN SALMIS, L: B: DE LINDENBURG, DOMINO IN SCHOOKLOSTER, BREMER-UERDÆ, WRANGELSBURG, SPICKER, ET ROSTORP S: R: M: REGNIQZ SUECIÆ SENATORI, CAMPI-MARESCHALLO, NEC NON STATUS MARITIMI UT ET CLASSIS TOTIUS REGNI, VICE-AMMIRALIO, DNO: SUO CLEMENTI OFFICIOSISSIME OFFERT ET D:

D: Klöker pinx: Ieremias Falck.

I. Här beskrifven.

II. Med H. B. excudit mellan målarens och gravörens namn; bakgrunden nästan utplånad. Aftrycken äro tagna af den mycket skadade och rostfläckiga plåten, som tillhör samlingarna å Skokloster.

Le Blanc. 114. Rastaw. III 31. Bukowski 25. Originalmålningen, som likaledes tillhör samlingen å Skokloster, är daterad 1650.

26. **TITELBLAD MED DROTTNING CHRISTINAS PORTRÄTT.** — H. 280. B. 182.

Historiens genius, sittande till h., bevingad, med en trumpet i v. handen, skrifver med den h. på en till v. stående fyrkantig piedestal orden:

Königlichen
Schwedischen
In Teütschland
geführten
Kriegs
Ander Theil.
Stockholm
Getruckt und Verlegt, Durch
Johannem Janſsonium
Regium Typograph:
1653.

Till v. bakom piedestalen står drottningen, mottagande en Herculesklubba, hvilken räckes henne af den lagerkransade Gustaf II Adolf, som, buren af en örn, svävfar mot höjden. Vid piedestalens fot ligga hjelm, lans och svärd m. m. Till h. läses:

Bourdon deline. Falck ſculp.

Le Blanc 104. Rastaw. III 35. Bukowski. 21. Denna bok innehåller härjemte ett porträtt af drottningen, kopieradt af J. van Meurs efter Falck (nr 7 här ofvan) samt det ofvannämnda porträttet af Axel Oxenstierna (nr 19).

3. Urkunder rörande Jeremias Falck i Sverige.

1. Ur Riksregistraturet. (Riksarkivet).

Datum Stockholm 6 Martius 1650.

Öpet breef och beställning för Jeremia Falck, att wara K. M:tz kopparstickare och derföre bekomma i Löhn åhrligen 600 Rd.

Wij Christina. etc. giöre witterligit, att effter wij hafwe gott funnit till taga breefwijſare och kopparstickare, ährlig och konstrijk Jeremias Falck, uti wår tiänſt; Så ärne och bestå Wij honom här medh, och i detta wårt öpne breefs krafft nådigst, att måge till Löhn och underhåldh, så länge han uthi wår tiänst blifwer, niuta och bekomma uthi wår Räntekammar, Sexhundrade Rijksdaler åhrligen. Där till medh skall honom, alt hwadh han till wårt behoof uthi kopparsticken och elliest effter wår begiäran arbetar, effter hwart stycke, serdeles blifwa betalt och contenterat. Där alle som wederböre hafwe sigh att effterrätta, enkannerligen befalle Wij Wåre respective Rijks och Cammar Rådh, att dhe låta föra honom Falck uppå Staten för ofvanbem:te ſumma och ibland beſtällnings Perſoner; ſigh låtandes wara angelägit, att han ſin förordnade löhn och underholl åhrligen och i rättan tijdh må mächtig blifwa. Gifwit etc.

(CHRISTINA.)

P. I. C(oyett.)

2. Ur Räntekammarboken för 1650. (Kammararkivet).

Hoffstaten.

— — — — — — — — — — — —

Febr. 8. Kopparstickaren Hieronimus Falck bekommit ſijn 1649 åhrs lhön. nembl. D. Smt 900: —

Verif. nr 173.

I wele Rentemester Ludwig Fritz tillstella kopparstickaren *Hieronymo Falck* dess 1649 åhrs löhn Nijohundradhe dahler Silfwer mynt annammandes dheröfwer *qwittens*.

Stockholm den 29 Januarij 1650.

På dragande kalls och embetes wäg(nar)

Gabriel Oxenstierna, friherre till Mörby och Lindholmen.
Erich Gyllen stierna m. p.
Sewedh Bååt

Gustaf Rosenhane
Marten Augustini Sohn Leijonsköldh m. p.

Samuel Kempen sköld. m. p.
Erich Johansfon Clöfwersköld m. p.

Oben bemelte somme ist bezalt

Jeremias Falck m. p.

3. *Ur Räntekammarboken för 1650. (Kammararkivet).*

Dec. 21. Kopparstickaren Jeremias Falck fin innevarande åhrs lön bekommit Dr fmt 900: —

Verif. nr 787.

Såsom H^{s} Kongl. M^{tt} förmedelst defs öpne underskrifne bref af d. 6 Martij nästförledne hafwer nådigst bewilliat kopparstickaren *Jeremiæ* falck till åhrligh Löhn här af Rente Cammaren att bekomma Nijo hundradhe dahler Silfwermynt: altfå wille Rentemestaren Welb: Ludwich Fritz honom famma 900 dahl. Silfmt tilftälla, och sigh dher öfwer *quittera* låta. Stokholm d. 14 Decemb: 1650.

På dragande kalls och embetes wäg(nar)

Erich Gyllen-stierna m. pa.
Sewedh Bååt.

Marten Augustini Sohn Leijonsköldh m. p.

Samuel Kempen
sköld m p

Erich Johansſon
Clöfwersköld
m. pia.

Ob gedachte Somme bezalt
Jeremj falck
m. p.

4. Ur Hofstatens journal och hufvudbok för 1654, sid. 23. (Kammararkivet).

Kopparstickaren Falck.

(Debet). In Decēb. Till Balancen effter 654 åhrs Book at ford. .... Dr Smt 112: 16: —

(Credit). In Januario. Af Hoffstatens Capital som han till lön effter staten för ¼ Po̅ A^o^ 654 hafwa böhr .... Dr Smt 112: 16: —

5. Ur Hofstatens journal och hufvudbok för 1655, sid. 38. (Kammararkivet).

Kopparstickaren Falck.

(Debet). In Decēb. Till Kongl. Maij:^tz^ Räkninge Cammar .... Dr ſmt 112: 16.

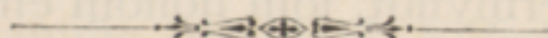
(Credit). In Januario af Hofstatens Ballance effter 654 åhrs book .... Dr ſmt 112: 16.

Anteckn. 52. (In Januario) Dato Idem Debet Kopparstick Falck Dr 112: 16: — Silfwermyndt, ſom honom effter Hen:^s^ K. Maij:^tt^ drottning Christinas afresande och nästförledne 654 åhrs Book restera. 112: 16: —

Anteckn. 547. In Decēb. Kopparstick Falck Debet den Kongl. Rhäkninge Cammaren dal. 112: 16: — Sölfwermyndt såsom han hade till at fordra för giordh tjenst vidh Kongl. Maij:^tz^ Hoffstat, hwilcket af Chronones Intrader effter Collegij disposition Contenteras och betahlas böhr. 112: 16: —

6. *Utdrag ur S:t Gertruds (tyska) församlings dopbok i Stockholm.*

	Parentes.	Patrini.	Infantes.	Dies.
1651	*Jeermias Falck* Kupferstecher	Abraham Bex. David Beck. Elisabeth Bex | J. Christina Seligen Peter v. Selous tochter |	Constia Elisabeth |	8 Febr.
»	Gregorius Schick Goldarbeiter	Iohan Schick. Friedrich Feurborn. *Hieronymus Falck* | Sehl. Christoff Wülffs Wittib. Johan Schicks fraw |	Sophia Maria	2 Mart.
»	Johan Friedrick | Degner Kupfer drücker |	Graff Torstenson Graff Pontus de la Gardj | — — — — Anna Mefferts, *Elisabeth falcken*	Margaretha	25 Maji
1652	Johan Rethe Stahelstecher	Henrich Jäger, Georg Dargeman, H. Wolffschildts fraw. | *Ieremias falkhs fraw.* Herman Kopmans fraw |	Anna	25 Maji
»	Abraham Bex | Buchhallter	Hans Rudolph Keller. Dietrich de Keiser. *Jere* | *mias falkens fraw.* Jungfraw Sophie Stoltzogen	Charlotte	22 Aug.
1653	*Iermias falkh* Kupferstecher	Henrich Münchhof, Isaac Bex. Arend | Meerkator, Johan Riets fraw. Abraham | Hingers fraw	Anna Magdalena	3 febr.

Namnregister.

